

## **ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЛЮДСТВА ШЛЯХОМ ВІДМОВИ ВІД НАДМІРНОГО ВИРОБНИЦТВА ОДЯГУ**

**Орлова Н. С.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка  
orlovanatstan@gmail.com*

**Борисова Т. М.**

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка  
borisova.tanya@ukr.net*

Надмірне виробництво одягу, включно з актуальними колекціями, перетворилося на одну з важливих екологічних та соціально-економічних проблем сучасності. Одним із ключових факторів у цьому є явище «Fast fashion» або «швидка мода», яка дозволяє масовому ринку отримувати дизайнерський одяг за доступними цінами.

«Fast fashion» – це термін, яким користуються модні ритейлери, щоб описати часте оновлення асортименту брендів кілька разів на сезон. Одяг цього сегменту ґрунтується на трендах, представлених на Тижнях моди навесні та восени. Завдяки оптимізації виробничо-постачальних ланцюгів, новітні модні тенденції швидко виготовляються та продаються за невисокими цінами, що робить їх доступними для більш широкого кола споживачів. Цей підхід використовують великі роздрібні мережі, такі як H&M, Zara, Peacocks і Topshop.

Постійне оновлення асортименту робить одяг ефективним маркетинговим інструментом, збільшує впізнаваність бренду і стимулює частіші покупки. Це дозволяє створювати більше купівельних сезонів протягом року. Наприклад, іспанська компанія Zara стала глобальною моделлю скорочення часу між розробкою та виробництвом: нові колекції доставляються в магазини двічі на тиждень. За рахунок зменшення виробничих витрат, Zara щорічно виготовляє понад 30000 одиниць продукції для своїх 1600 магазинів у 58 країнах [2].

Цілком очевидно, що «швидка мода» сприяє значному надспоживанню та створює проблему надвиробництва. Сьогодні європейці купують в п'ять разів більше одягу, ніж у 1980 році. Розвинені країни, намагаючись задовольнити надмірний попит, продовжують виробляти все більше одягу, що веде до збільшення забруднення через надвиробництво. Цей процес триває безперервно. У кращому випадку невикористаний одяг стає частиною секонд-хенду, проте здебільшого він потрапляє на звалища. Туди ж потрапляють і нові речі, які не були продані в сезон. [1]

Споживачі в розвинених країнах генерують величезні обсяги відходів, купуючи і викидаючи одяг. Наприклад, жителі Нью-Йорка щорічно викидають близько 200000 тон одягу, сумок, ременів та інших текстильних виробів [1]. Текстильна промисловість займає від 5% до 10% місця на звалищах. Більшість викинутого одягу виготовляється з синтетичних або неорганічних матеріалів. Крім того, на кожному етапі виробництва одягу завдається шкода екосистемам – водним, наземним і повітряним. Це включає викиди парникових газів, забруднення вод і руйнування середовища існування водних тварин. Якщо споживачі не переосмислять свої цінності, ця проблема зберігатиметься й надалі.

Щодо переробки текстильних відходів, то ця сфера залишається проблемною. Пошкоджені волокна тканин важко відновити, а якість перероблених матеріалів значно поступається оригіналу. У відповідь на звинувачення у забрудненні довкілля, H&M, другий за обсягом виробник у сегменті Fast-fashion, оголосив конкурс на розробку нової технології переробки одягу, пропонуючи приз у розмірі 1 мільйона доларів. [2]

Рух у напрямку створення матеріалів з перероблених текстильних відходів продовжується. Наприклад, популярна тепла тканина фліс виготовляється з ПЕТ-пляшок (поліетилентерефталату). Після подрібнення пляшки та нагрівання до 2700°C

отримують волокно для флісу. Ця технологія була розроблена в Массачусетсі у 1979 році. Цікаво, що винахідник флісу свідомо відмовився від патентування, щоб матеріал міг вироблятися всюди.

Ще один приклад – ірландський дизайнер Кармен Хіеса. Під час подорожі на Філіппіни вона побачила шкоду, яку виробництво натуральної шкіри завдає довкіллю, і запропонувала альтернативу – екологічну шкіру з місцевих рослинних волокон. Після п'яти років розробок було запущено виробництво шкіри з волокон ананаса. [2]

Альтернативою швидкій моді виступає концепція «повільної моди», термін якої був запропонований Кейт Флетчер у 2007 році. «Повільна мода» охоплює різні типи одягу – від ручної роботи до серійного виробництва – і об'єднує такі рухи, як «надійна», «екологічна» та «зелена» мода. Основна ідея «повільної моди» полягає у тому, щоб спонукати споживачів задуматися про вплив текстильної промисловості на довкілля та природні ресурси. Вона також спрямована на уповільнення процесів поставок, зменшення кількості сезонів продажу та стимулювання виробництва якісного, довговічного одягу. Головний принцип цієї концепції можна виразити фразою: «якість важливіша за кількість», яка підсумовує ідею зниження темпів споживання і націлена на одяг, що служитиме довше.

Проте з «повільною модою», як і з екостилем загалом, не все так просто. Виробники дизайнерського одягу часто заявляють про його доступність, проте в реальності такі речі є фінансово недосяжними для більшості споживачів, а іноді й складними для розуміння з ідеологічної точки зору. Висока вартість якісного одягу робить його майже недоступним для великої частини населення.

Українські студенти, включно з майбутніми дизайнерами одягу, виховуються з повагою до екологічних ідей. Вони вбачають перспективу просування корисного одягу на ринок через його стильність. Рух у напрямку екологічної свідомості як споживачів, так і виробників очевидний, і вже має своїх ідеологів серед українських модельєрів.

#### **Література:**

1. Дацюк С., Матвієнко К. Криза надспоживання. *Українська правда*. 2018. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2008/11/4/3603221/> (дата звернення: 06.08.2024).

2. Дизайнерська діяльність: екологічне проектування. Науково-методичне видання / В. О. Свірко, О. В. Бойчук, В. М. Голобородько, А. Л. Рубцов, О. В. Кардаш, О. В. Чемакіна. Київ : УкрНДІ ДЕ, 2016. 196 с.

### **ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІВОЗМІНИ**

**Писаренко В.М., Піщаленко М.А., Логвиненко В.В.**  
*Полтавський державний аграрний університет*  
*kafedra.zahystu-roslyn@ukr.net*

Концепція сталого розвитку – це інтегрований підхід до прийняття рішень і формування політики, який визнає захист довкілля та довгострокове економічне зростання взаємозалежними та взаємодоповнюючими елементами. Сталий розвиток сьогодні є сферою діяльності найбільш професійних, вмілих та гармонійно розвинутих підприємств, які досягають хорошого балансу між економічною, екологічною та соціальною діяльністю. Одним з таких підприємств в українському аграрному секторі є ПП «Агроекологія» в Миргородському районі Полтавської області, засноване Героєм Соціалістичної Праці та Героєм України Семеном Антонцем. Вже півстоліття господарство практикує органічне землеробство, підвищуючи родючість ґрунтів та виробляючи екологічно чисту продукцію і сировину без використання мінеральних добрив та пестицидів. Виходячи з цього, бюджет господарства на інновації, соціальні програми та благодійність становить десятки мільйонів гривень [1].